

א) י"א אהו מלך, ג) ועי' מוס' כ"ז ט: ד"ה חמה וכו' מה שהטו בחמינה, א) ועי' מוס' שבת נה: ד"ה קרף, ד) שבת קול: א) [נ"ל לעמוד], ו) נפסחים סח:, ז) ועי' ג. ע"ש ועי' שבת לג. ואין צריך ללל מורה וכו', ח) שבת קטנ:, ט) ואני ראו להוליד בן בר ממנו אמר:, ט) אג"י ע"י רב ושמואל חד אמר כ"י וחד אמר:, ט) ועי' פ"י נטן תבוס' בחולין מז: ד"ה אלף ירוקה וע"י מוס' סוכה לא: ד"ה הירוק מ"ש בשם המדרש, ט) [נ"ל רבי אמי וכו' עי"י, א) ועי"ן מ"י, ב) ובראשית לו, ג) [מהלל סח],

הגהות הב"ח

א) ועי' אומנים הרבו לחימה שנאמר: (ג) שם במל שני (ואין וכו' אחד) תאמר וי"ז ס"א ואין לי בן אחר אלא ישמעאל: (ג) רש"י ד"ה מפני וכו' סמוך למגדים היה ללא: (ד) ד"ה שהא' וכו' מה להלן ברית מילה אף כן ברית מילה הקי':

מוסף רש"י

גדולה תורה ב"י אם לא ברייה. של יומם ויללה דהיינו תלמוד יורה שמיך זו והטוב זו יומם ויללה (פסחים טו). אם לא בריתי שכחתי שמהא טוגת יומם ויללה יומי מורה, דכתיב והבית זו יומם ויללה, וכתיב אלה דברי הבית (ע"ז ג.) ברית הטובה, ששפילל המורה ונבאל שמים ואין יודעה לג בה), צא מאיצטגנינות שלך. תכמת המלות, היינו דכתיב וילא אהו החולה מוך מאלטגנינותו (שבת קנח). שרלתי במלות שאיך ראו להעמיד בן, אברס אין לו בן אכל אברהם יש לו בן, שני לא תלד אכל שיהי עש אמי קורא לנט שם אחר וישנה המול (בראשית טו ח). אנגריא. עבודת המלך (סוטה י. ערוד),

פירוש הרא"ש

הוי אומר זה התינוק, שמתנין אותו במלוא רלסויה: שנאמר הרף מאף ועובד חמה. אלמא שרלא להרס אלף שלטווה להרפות ידיו מוס': על פי הדברים האלה ברתי אתך ברית אלהא ברתי מילה משהו בכל הידנים האלה: אלא מדה כנגד מדה. מן קדפי קפדי נהדיה: כעת יאמר ליעקב כלומר עדיין יא' אותו עת דמלאכי השרת יהיו שולטין אותו שאינו מנחש מה פעל אל לפי שהוא נכנס למקום שאין מלאכי השרת יכולין ליכנס: שהפריז על מדוסי. שהגדיל לשאל על מדותיו של הקב"ה שאמר בנה אדע: אן לי הנפש והרכוש קח לך. ולא היה לו הנפש

רש"י

מפני שנתעסק במלון חולה. ואח"כ צמילה והיה לו להתעסק צמילה תחלה ואותו מלון סמוך למגדים (ו) ללא היה סכנה ואותו המינוק לא היה באותה עעה אלף בן שמונה ימים: להורגו. לאומן שני מלאכים: גונאל דחימה. חיל שלו אכל איהו גופיה נהרג:

מפני שנתעסק במלון תחלה שנאמר וַיְהִי בדרך במלון רשב"ג ‏אומר לא למשה רבינו בקש ‏שטן להרוג אלא לאותו תינוק שנאמר ‏כי חתן דמים אתה לי ‏צא וראה מי קרוי חתן הוי אומר זה התינוק דרש רבי יהודה בר ביזנא בשעה שנתרשל משה רבינו מן המילה באו אף וחימה ובלעוהו ולא שיירו ממנו אלא רגליו מיד ותקח צפורה צור ותכרות את ערלת בנה מיד וירף ממנו באותה שעה ביקש משה רבינו להורגו שנאמר וְהָרַף ‏הָרַף מאף ועוזב חמה ויש אומרים ‏(ב) ׀ לחימה הרגו שנא' ׀ חמה אין לי והכתיב ‏כי יגורתי מפני האף והחמה תרי ׀ ‏חימה הוו ואיבעית אימא גונדא דחימה תניא רבי אומר גדולה מילה שאין לך מי שנתעסק במצות כאברהם אבינו ולא נקרא תמים אלא על שם מילה שנאמר וְהִתְהַלַּךְ ‏לפני והיה תמים וכתיב ואתנה בריתי ביני ובינך ד"א גדולה מילה ששקולה כנגד כל המצות שבתורה שנאמר כִּי עַל פִּי הַדְּבָרִים ‏הֵאֱלָהּ וְגו' דבר אחר גדולה מילה ‏(ז) שאילמלא מילה לא נתקיימו שמים וארץ שנאמר ‏(ח) אם לא בריתי יומם וליילה וגו' ופליגא דר' ׀ אליעזר ׀ דאמר ר' ׀ אליעזר גדולה תורה שאילמלא תורה לא נתקיימו שמים וארץ שנאמר ‏(י) אם לא בריתי יומם וליילה חקות שמים וארץ לא שמתי וגו' אמר רב יהודה אמר רב בשעה שאמר לו הקב"ה לאברהם אבינו התהלך לפני והיה תמים אהותו רעדה אמר שמא יש בי דבר מוגנה כיון שאמר לו ואתנה בריתי ביני ובינך נתקרה דעתו וַיּוֹצֵא אוֹתוֹ החוצה ‏(י) אמר לפניו רבש"ע הסתכלתי במול שלי ‏(י) ׀ (ואין לי אלא בן אחד) אמר לו צא מאיצטגנינות שלך אין מול לישראל אמר רבי יצחק כל המתמים עצמו הקב"ה מתמים עמו שנאמר וְעַם חֲסִיד תַּתְּחַד עִם גִּבּוֹר תָּמִים תִּתָּמֵם א"ר הושעיא כל המתמים עצמו שעה עומדת לו שנא' ׀ התהלך לפני והיה תמים וכתיב ‏והיית לאב המון גוים אמר רבי ׀ ככל המנחש לו נחש שנאמר ‏כי לא נחש ביעקב והא ׀ בלמ"ד אל"ף כתיב אלא משום מדה

כנגד מדה תני אהבה בריה דרבי זירא כל אדם שאינו מנחש מכניסין אותו במחיצה שאפי' מלאכי השרת אין יכולין ליכנס בתוכה שנאמר כי לא נחש ביעקב ולא קסם בישראל וגו' אמר רבי אבהו אמר רבי אלעזר מפני מה נענש אברהם אבינו ונשתעבדו בניו למצרים מאתים ועשר שנים מפני שעשה אנגרייא בת"ח שנאמר וַיִּרַק את חניכיו ילידי ביתו ‏(י) ושמואל אמר מפני שהפריז על מדותיו של הקב"ה שנא' ׀ במה אדע כי אירשנה ורבי יוחנן אמר שהפריש בני אדם מלהכנס תחת כנפי השכינה שנאמר תָּן לִי הַנֶּפֶשׁ וְהַרְכוּשׁ קַח לְךָ וִירַק את חניכיו ילידי ביתו ‏(י) רב אמר ׀ שהוריקן בתורה ושמואל אמר שהוריקן בזהב ‏(י) שמנה עשר ושלוש מאות א"ר אמי בר אבא אליעזר כנגד כולם איכא דאמרי אליעזר הוא דחושבניה הכי הוי וא"ר אמי בר אבא בן ג' שנים הכיר אברהם את בוראו שנא' ׀ עקב אשר שמע אברהם בקולי חושבניה מאה ושבעין ותרין ואמר ׀ רמי בר אבא השמן

ל.ב.ר

עב א טו"ע י"ד סומן קעט נוסיע' אי"ח סי' תיסד סעף א בנה"ט:]

תורה אור השלם

- וַיְהִי בדרך במלון וַיִּפְגְּשוּהוּ יי' וַיִּבְקַשׁ דמיו: שמות ד כד
- וַתִּקַּח צַפֶּרֶת צר ותכרת את ערלת בנה ותגזע לרגליו ותאמר כי חתן דמים אתה לי: שמות ד כה
- וְהָרַף מאף ועזב חמה אלא תתער אף להרעי: תהלים לו ח
- חמה אין לי מי יחנני שמיך שית במלךמה אפשעה קה איצתמה ידוי: ישיעוהו כו ד
- כי יגרתי מפני דהאף והחמה אשר קרף יי' עליכם להשמיר אתכם וישמע יי' אלי גם בפעם דברים ט ט
- (א) וַיְהִי אֶבְרָם בן תשעים שנה ותשע שנים וַיְרָא יי' אֵל אֶבְרָם וַיֹּאמֶר אֵלָיו אֲנִי אֵל שַׁדִּי הִתְהַלַּךְ לְפָנַי וְהָיָה תָמִים: (ב) וְאַתְּנָה בְרִיתִי בֵּינִי וּבֵינְךָ וְאַרְבָּה אוֹתְךָ בְּמֵאֵד מֵאֵד:
- וַיֹּאמֶר יי' אֵל מִשָּׁה קָרַב לך את הדברים האלה על פי הדברים האלה ברתי אתך ברית ואת ישראל:

- בראשית יז א ב
- בה אמר יי' אם לא בריתי יומם וליילה חקות שמים וארץ לא שמתי. ירמיהו לג כה
- וַיּוֹצֵא אהו החוצה וַיֹּאמֶר הֲבַט נָא הַשְּׂמַיְמָה וספר הכוכבים אם תוכל לכפר אתם ויאמר לו בה יתיה וירשף:
- בראשית טו ח
- עם חסיד התחשב לעצמו היה מכניסן תחת כנפי שכינה: שהוריקן צבורה. זמן צבורה. לשון אחר הריקן מן המורה מלשון והצור רקס) שעשה בזה אנגריי': הוריקן כזהב. כדכתיב צירקק חרוץ) דהיינו זהב כלומר שנתן להם זהב הרצה כדי שילכו: שנאמר עקב אשר שמע. כמנין עקב שמע ואברהם היה קע"ה נמצא שכן שלש הכיר את צורא': השטן
- אני יומם ויללה
- אמר רבי אבהו אמר רבי אלעזר מפני מה נענש אברהם אבינו ונשתעבדו בניו למצרים מאתים ועשר שנים מפני שעשה אנגרייא בת"ח שנאמר וירק את חניכיו ילידי ביתו ושמואל אמר מפני שהפריז על מדותיו של הקב"ה שנא' במה אדע כי אירשנה ורבי יוחנן אמר שהפריש בני אדם מלהכנס תחת כנפי השכינה שנאמר תן לי הנפש והרכוש קח לך וירק את חניכיו ילידי ביתו רב אמר שהוריקן בתורה ושמואל אמר שהוריקן בזהב שמנה עשר ושלוש מאות א"ר אמי בר אבא אליעזר כנגד כולם איכא דאמרי אליעזר הוא דחושבניה הכי הוי וא"ר אמי בר אבא בן ג' שנים הכיר אברהם את בוראו שנא' עקב אשר שמע אברהם בקולי חושבניה מאה ושבעין ותרין ואמר רמי בר אבא השמן

- עם חסיד התחשב לעצמו היה מכניסן תחת כנפי שכינה: שהוריקן צבורה. זמן צבורה. לשון אחר הריקן מן המורה מלשון והצור רקס) שעשה בזה אנגריי': הוריקן כזהב. כדכתיב צירקק חרוץ) דהיינו זהב כלומר שנתן להם זהב הרצה כדי שילכו: שנאמר עקב אשר שמע. כמנין עקב שמע ואברהם היה קע"ה נמצא שכן שלש הכיר את צורא': השטן
- אני יומם ויללה
- אמר רבי אבהו אמר רבי אלעזר מפני מה נענש אברהם אבינו ונשתעבדו בניו למצרים מאתים ועשר שנים מפני שעשה אנגרייא בת"ח שנאמר וירק את חניכיו ילידי ביתו ושמואל אמר מפני שהפריז על מדותיו של הקב"ה שנא' במה אדע כי אירשנה ורבי יוחנן אמר שהפריש בני אדם מלהכנס תחת כנפי השכינה שנאמר תן לי הנפש והרכוש קח לך וירק את חניכיו ילידי ביתו רב אמר שהוריקן בתורה ושמואל אמר שהוריקן בזהב שמנה עשר ושלוש מאות א"ר אמי בר אבא אליעזר כנגד כולם איכא דאמרי אליעזר הוא דחושבניה הכי הוי וא"ר אמי בר אבא בן ג' שנים הכיר אברהם את בוראו שנא' עקב אשר שמע אברהם בקולי חושבניה מאה ושבעין ותרין ואמר רמי בר אבא השמן

מה נענש אברהם אבינו ע"ה ונשתעבדו בניו כו'. אע"פ שעבירת העונש מפורשת על אומרו במה אדע מ"מ עבירה זו הענישמו להיות טפל בצננה אדע: שהוריקן בתורה. זמן צבורה המורה וכצנילה נלמו בצלממה: שהוריקן בזהב. פתח להם חלונותיו כדי שילכו עמו כנפש חפלה: